

Jezdectvo u nás a v cizině.

—c—

Jezdectvo a motorisace.

Vývoj jezdectva dospívá v poslední době k dalšímu vývojovému údobí, projevující se použitím motorů ve spojení s jezdectvem.

Toto údobí vývoje nové organizace tak, jak ji utvářely poznatky ze světové války, má svůj počátek v době, kdy vyšší jezdecké jednotky byly zesilovány přidělením obrněných aut, pěchotou na autech a motorisovaným dělostřelectvem.

Význačným zjevem je vyšší jezdecká jednotka francouzská — jezdecká divise — tak, jak ji uvádí francouzský Cvičební řád pro jezdectvo z roku 1930, dále italská „rychlá divise“, o níž bylo zde již pojednáváno, a konečně německé jezdecké divise a sbor z manévru v posledních letech.

Vývoj není jednotný, což je zcela přirozené, neboť každý má na zřeteli své zvláštní potřeby a přizpůsobuje bojové prostředky a organizaci zvláštním podmínkám, k nimž musí přihlížeti, ale má jednu společnou linii, a to vřadit motoricko-mechanické jednotky do rámce vyšších jezdeckých jednotek.

Ve velkých rysech lze pozorovat dva odchylné názory, z nichž jeden směřuje k uskutečnění motorisace v plném rozsahu již v rámci jezdecké divise, druhý, počítající i s většími svazy, žádá pro základní jednotku, jezdeckou divisi, jen to, co nevyhnutelně potřebuje k plnění všeobecných úkolů, zvláště k vyhledávání zpráv, a ostatní motoricko-mechanické prostředky soustřeďuje u velitele vyššího svazu.

V obou případech jde o motoricko-mechanickou brigádu nebo dokonce i divisi. Ve francouzské organizaci jezdecké divise se objevuje vedle dvou jezdeckých brigád třetí brigáda motorisovaná. Jejím základem byl pluk „dragons portés“, známý již z organizace dřívější, a novou složkou je motorisovaný pluk zahrnující jednotky útočné vozby, hlavně OA. různých druhů a jednotky motocyklistů.

Hlavní zásady, na nichž je vybudována organizace tohoto nového útvaru, uvádí gen. Boucherie*) v článku „La Cavalerie moderne“. Podle něho se projevuje motorisace u jezdectva ve dvou směrech, a to v použití prostředků motorických, které zvyšují rychlost jezdectva a tak jeho způsobilost k manévru tím, že stroje nahrazují potahy, stávají se prostředky dopravními i k přepravě vojsk (dragons portés) a rozmnožují počet jednotek motocyklistů, a také tím, že přivádějí nové obrněné prostředky, zvláště k vyhledávání zpráv, které se tím stává méně obtížné a rychlejší.

Úkolem obrněných jednotek při vyhledávání zpráv je ušetřit jezdce v oněch úlohách, kde musil sám nastavit svou hrud' při prvním dotyku s nepřítelem; na obrněných vozech jest, aby ony dostaly první nepřátelské střely. Tento úkol vyhledávání zpráv vyžaduje ovšem různorodých vozidel, a to zejména:

1. rychlých, dobře obrněných a vyzbrojených vozů, majících velký okruh působnosti, určených k vyhledávání zpráv daleko; to jsou přezvědná OA.,
2. méně rychlých, s menším akčním radiem, dostatečně vyzbrojených a schopných boje proti nepřátelské palbě z pušek a určených k tomu, aby předcházely zajišťovací oddíly; to jsou průzkumná OA.,
3. silně obrněných, dobře vyzbrojených vozů, schopných projet palbou samostatných zbraní a je ničit, otvírat cestu průzkumným vozům a předvojům, to jsou bojová OA.

*) Revue Mil. Française 1932.

Podle získaných zkušeností nestačí často OA., i když jsou schopna pohybu v terénu, otevřít cestu přehrazenou nepřítelem a jsou vždy neschopna udržet zjednaný dotyk, neboť jsou vydána zničení, jakmile se musí zastavit. Proto je nutné jednotky OA. kombinovat s jednotkami jezdeckými nebo motocyklistickými, s těmito výhodněji, neboť nezdržují tolik jednotky OA. za postupu.

Tyto různé motorické prostředky včleněné v rámec jezdecké divise nelze ovšem nijak zařadit než pod jedním velitelem ve zvláštní útvar, jímž je „mechanická brigáda“.

Praktické zkoušky mají ukázat, do jaké míry tato organizace vyhovuje a zajišťuje větší rychlost, zvýšenou manévrovací schopnost, jak v rychlosti, tak i v prostoru, a potřebnou palebnou mohutnost, aby nabyla znovu průrazné ofensivní síly. Naproti tomu bude třeba získat zkušenosti v tom směru, aby ukvapeným využitím rychlosti motorických jednotek nevydávali je velitelé možné zkáze, nechávající je prorazit osamocené, bez podpory jezdectva.

Ze zkušeností, které byly dosud učiněny, lze uvést to, co je v závěru článku „Un exercice de cadres de cavalerie sur le terrain“.*) Divise nového typu je způsobilá plnit všechny úkoly, které jí bývají svěřovány, a to rychleji a lépe, zvláště kdyby byla ještě dokonaleji vybavena OA. houfnicemi pro motorisovanou brigádu, prostředky proti tankům a letectvu a materiálem pro přechod vodních toků.

Různorodost jednotlivých složek nesnížila nikterak její pružnost a ovladatelnost a kombinace organických jednotek motorisovaných a jednotek na koni ji nezatížila, naopak, dala možnost manévrovací využitím různé rychlosti jednotlivých složek, jakou se nemůže vykázt stejně mohutná divise, složená z prvků stejné rychlosti.

Vyhledávání zpráv přezvědnými oddíly budou provádět, kdykoliv je to možné, jednotky OA. a motocyklisté; jen tehdy, není-li to možné, zůstává tato úloha jezdectvu. Hlavními prostředky jsou při tom útočné vozy, rychlé, jak na komunikacích, tak i v terénu. Přezvědné oddíly mohou být sestavovány z jednotek motorisované brigády anebo tvoří zvláštní samostatnou složku jezdecké divise (podle německého názoru).

V bitvě samé stoupne význam motoricko-mechanických jednotek obzvláště v okamžicích náhlých akcí do boku a týlu nepřítele, neboť velká rychlost dovoluje objevit se s překvapením z velké dálky v krátkém čase na bojišti, jak to na příkladě vykládá plk. Argueyrolles v článku „Gouvernons vers le large“.**)

Týž autor dále zdůrazňuje, že se v budoucí válce objeví na bojištích mocné a mohutné motoricko-mechanické svazy; jejich operace budou zahajovat akce vlastních mas nájezdy drticími kryt anebo akcemi zastavujícími nepřátelský vpád. Za operací budou jádru útočných sil, lámajícími nepřátelský odpor a ničícími až do konce jeho zbytky při rychlém pronásledování.

Nutno však pamatovat na to, že jejich úspěch bude zaručen tenkrát, objeví-li se s překvapením a bude-li terén vhodný k jejich použití. V prostorech zalesněných s četnými terénními překážkami nebudou ještě dlouho schopny samostatných akcí, které tu zůstanou jezdectvu.

S otázkou množící se útočné vozby souvisí těsně i otázka obrany proti ní, o kterou mají zájem vojska všech druhů a o které obšírně pojednává chef d'escadrons Poupel v článku: „Défense contre les engins blindés“.***) Autor sám byl za války velitelem tanků a tudíž z vlastní zkušenosti mluví o důležitosti vyhledávání zpráv,

*) Revue de cavalerie 1934, březen—duben.

**) Revue de cavalerie 1934, červenec—srpen.

***) Revue de cavalerie 1934, září—říjen.

o hodnotě překážek a jejich ovládání palbou a o důležitosti pevné morálky obsluhy útočných vozů. Otázkou protitankových zbraní se mnoho neobírá.

O pasivní obraně proti útočné vozbě viz také článek pplk. dr. ing. Hájka v Technických rozhledech (1934, čís. 4).

Plukovník jezd. Stanislav Kličník:

Patnáct let sovětského jezdeckva. *)

Počátkem občanské války s jižní dobrovolnickou armádou měl SSSR. málo jezdeckva, a to ještě nevelké hodnoty, a nebylo ještě organisováno ve větší jednotky. Hlavně bylo přidělováno vyšším pěším svazkům jako předzvědné oddíly.

Dobrovolnická „bílá“ armáda, tvořící se na Donu, Kubáni a Těreku, měla již na počátku značné množství organisovaného jezdeckva s dobrým výcvikem a s válečnými zkušenostmi, kterému se nemohlo sovětské rovnat. Sovětské velení dlouho nemohlo náležitě pochopit tento kvalitativní a kvantitativní nepoměr svého jezdeckva k jezdeckvu dobrovolnické armády. To mělo vliv na úspěchy dobrovolnických vojsk, neboť jejich vedení umělo využít pohyblivosti s rychlostí a neočekávanosti jezdeckých akcí proti nezkušené a narychlo postavené sovětské pěchotě.

Tyto okolnosti měly v zápětí, že se ponenáhlu začalo přirozeným způsobem vyvíjet sovětské jezdeckvo v ucelené svazy a vyšší jednotky. Ještě před operací dobrovolnického jezdeckva gen. Mamontova do sovětského týlu v srpnu a září 1919 byla kostra organisace sovětského jezdeckva hotova. Byly to bývalé skupiny, jež prošly počátečními obtížemi organizačními a drobnými boji a zapadly do pluků, z nichž se utvořily brigády a divise.

Jednou z nich byla jezdecká skupina v čele s bývalým strážmistrem carského kyrysnického pluku S. M. Buděnným, která v únoru 1918 atakovala v noci rodiště Buděnného — stanici (kozáckou vesnici) Platovskaja. Stanice byla vzata a kalmycké jezdeckvo s junkery (vojenskými akademiky) se ztrátami ustoupilo. Z ukořistěné výzbroje a koní (150 se sedly) postavil Buděnnýj eskadronu. Postupně se rozšířila na korouhev a byla přidělena 10. sovětské armádě, již velel Vorošilov, nynější komisař vojenství a námořnictví. Když v lednu roku 1919 10. armáda zahájila ofensivu proti dobrovolnické jižní armádě, měl již Buděnnýj postavenou 4. jezdeckou divisi, které také velel.

Během operací 10. armády konala velmi cenné služby; byla vybavena také kulomety, dělostřelectvem, obrněnými auty a obrněnými vlaky, ovšem ne tak, jak by zasluhovala. Samo jezdeckvo nemohlo spasit 10. armádu, která byla postupně ničena znamenitým protivníkem a jejíž řady nemálo kosil i tyfus.

Koncem června ustoupila 10. armáda od Caricinu k Saratovu.

Tento ústup chránilo jezdeckvo S. M. Buděnného, jemuž v tu dobu byla již přidržena i 6. jezdecká divise, která se 4. jezdeckou divisí utvořila jezdecký sbor (asi 6000 šavli) 10. armády, který se dobře uplatnil již při zahájení ofensivy na Caricin.

Velitelský sbor, jako všude jinde, se skládal z velké části z revolučních pracovníků, po většině z prostých lidí, kterým chybělo vzdělání občanské i odborné vojenské. Vyšší velitelská místa a štáby byly většinou obsazeny t. zv. „vojenspecí“ (býva-

*) Podle „Krasnaja konnica“, roč. 1934, čís. 11.

lymi carskými důstojníky). Nedostatky vzdělání nahrazovali velitelé odvahou, srdnatostí a revolučním zápalem.

Caricin dal vlastně základy sovětskému jezdecktvu.

V září toho roku dostal sbor za úkol zadržet jezdectvo gen. Mamontova, které se dostalo do týlu sovětských vojsk jižní fronty u Kozlova. Sbor však nezabránil nájezdu gen. Mamontova, poněvadž samo rozhodnutí velitele fronty o použití jezdeckého sboru v boji s gen. Mamontovem přišlo pozdě a byly v něm nejen silné stopy po naprosté neznalosti a nezkušenosti v použití jezdeckých vyšších jednotek, ale také nepochopení úkolů jezdeckta jako zbraně se zvláštní taktikou. Gen. Mamontov bez překážek splnil úkol a Buděnnýj, nemaje přesného úkolu pro nejbližší dny, sám si úkol vytkl, a to takový, že se v prostoru operací 9. armády pod Kalačem utkal s jezdectvem gen. Konovalova a porazil je. Pak se vrhl znovu se sborem na jezdectvo gen. Mamontova, které po druhé podniklo nájezd do týlu 8. armády u Talové. Buděnnýj spěchal za gen. Mamontovem, který vyklouzl a pochodoval na Voroněž, kde se měl spojit s gen. Škurem.

Po předcházejících bojích vtrhl sbor Buděnného 24. října do Voroněže a dobrovolnická vojska ustoupila odtud za Don.

Podnikavost Buděnného a správné ocenění situace a konečně i jistá předvídatost dosáhly úspěchu, a nikoli směrnice a rozkazy velitele fronty, neboť beztoho přišly pozdě.

Tímto způsobem byla zasazena vlastně velická rána dobrovolnické armádě gen. Denikina, poněvadž jezdectvo gen. Mamontova a Škura bylo vážným činitelem v tažení na Moskvu.

Po likvidaci armády gen. Denikina vypracoval Stalin návrh, podle kterého mělo jezdectvo jižní fronty převzít úkol první úderné skupiny v hlavním směru na Donský basén a Rostov. Tento úkol měl být svěřen sboru Buděnného, který z rozkazu rev. voj. rady 19. XI. 1919 byl přejmenován na jezdeckou armádu a podle toho i vybaven. Měl 4 jezdecké divise: 4., 6., 11. a 14. Dohromady asi 12.000 šavlí, přes 300 kulometů, 12 baterií a 1 letku.

Byli ovšem i četní nepřátelé takového seskupení jezdeckta (stranici Trockého), kteří chtěli jezdeckou armádu přivést do takové situace, aby mohli lehce dokázat zásadní organizační nesourodost a nemohoucnost takto utvořené a vybavené jezdecké armády i nezpůsobilost nových forem jejího operativního použití. Leč názory trockistů nemohly naprosto zadržet vývoj jezdecké armády, když se za ni plnou vahou postavili Lenin a Stalin. Velitelem ustanoven Buděnnýj, členem revoluční rady jezdecké armády byl Vorošilov. Oprávněnost její existence byla potvrzena řadou úspěchů v dalším pokračování občanské války, zvláště obsazením Donského basénu a Rostova n. D., kdy se armáda gen. Denikina rozdvojila; jedna část ustoupila na jih a druhá za Don.

Postupně se bila s jezdectvem generálů Pavlova, Konovalova, Ulagače a znovu s gen. Mamontovem. Poslední boj byl u stanice „Jegorlickoj“. Jezdecká armáda, ač slabší než bílé jezdectvo, které mělo na 18.000 bojovníků, je porazila. Jezdectvo gen. Denikina ustoupilo na Kubáň — k moři. Kořist jezdecké armády: 40.000 zajatců, 12 tanků, 11 obrněných vlaků, 150 děl a 1800 kulometů. Tím se vlastně ukončil odboj gen. Denikina proti sovětské vládě.

Bystrost a chápavost Stalina jakožto původce sloučení sovětského jezdeckta v armádu byla potvrzena a její oprávněnost zabezpečena; byla tehdy velmi cenným operativním prostředkem, ničím nenahraditelným a zůstala až do ukončení válek první údernou vyšší jednotkou. Tyto formy použití jezdeckta a jeho organizace byly

v rozporu s tehdejšími běžnými míněním a vzniklo mnoho sporů a nedorozumění s těmi, kteří se nemohli odpoutat od „věčných a neměnitelných zásad vojenského umění“.

Jezdecká armáda musila ještě jednou dokázat své oprávnění na život. Bylo to v polsko-sovětské válce. Situace sovětských vojsk na polské frontě byla kritická a vyžadovala vypětí všech sovětských vojenských sil a úsilí politického vedení a tudíž i odvážných řešení k zesílení armády na této frontě. Rozhodnuto přesunout jezdeckou armádu ze severního Kavkazu, a to pochody. Tato operace byla velmi složitá a proto těžká, zvláště v občanské válce, kdy doprava po dráze a po vodě byla vlastně úplně ochromena a jakékoli zásobování bylo ztěžováno nedostatkem potřeb, z kterých měla žít armáda a civilní obyvatelstvo.

Nicméně se po více než 1000 km dlouhém pochodu octla jezdecká armáda na polské frontě, na kterou přibyla ke konci května 1920. Situace bojiště se značně lišila od té, v které pracovala jezdecká armáda dříve; byl konec nedozírným stepím Ukrajiny, Donu, Kubáně a příští akce se mohly řešit v terénu zalesněném a blátivém, jakým se vyznačovalo Polesí a ostatní západní kraje.

Polská armáda byla technickými prostředky přece lépe vybavena a v jejích řadách bylo mnoho velitelů z Poznańska, kteří prošli dlouholetou tvrdou školou u Němců, a nadto operace její řídili (nebo je pomáhali řídit) francouzští důstojníci generálního štábu s gen. Weygandem.

Velitelem sovětské západní fronty byl Tuchačevskij, který tvrdil, že v polské armádě to vane evropským větrem.

Sovětské jezdeckto stálo před zkouškou vhodnosti svého taktického způsobu použití podle zásad, které se utvořily za operací v občanské válce.

1. jezdecká armáda podle rozkazu směřuje na rozhraní mezi kijevskou a oděskou skupinu polské armády ve směru na Kozatin—Berdičev a 5. června prolomila polskou frontu soustředěným útokem 3 svých divísi a 7. června obsazuje Žitomír a Berdičev. Materiální kořist byla značná mimo osvobození 7000 sovětských zajatců. Velitelství první jezdecké armády chtělo přesunout armádu do Brusilovky, odkud bylo možno lehko se obrátiti podle situace buď na železnici vedoucí z Kijeva na Žitomír nebo z Kijeva na Korosten; situaci u protivníka bylo možno zjistit leteckým průzkumem.

Ale velitelství západní fronty posuzovalo ne zrovna nejsprávněji situaci, vzniklou u 3. polské armády průlomem její fronty u Žitomíru, a proto postupně přesunovalo hlavní síly jezdecké armády ke Kijevu a opačně. Výsledek všeho byla ztráta času a propasení vhodné příležitosti k účelné akci. V rozhodující okamžik byla u Korosteně jen menší jednotka z jezdecké armády, jádro armády bylo na jihozápadě a nemohlo nijak zabránit průlomu polskému u Korosteně směrem na Ovruc. Nastalé deště značně překážely vývoji operace 1. jezdecké armády a nedovolily také dohnat vyklouznuvšího nepřitele.

Autor nepochybuje, že by tak zv. kijevská operace pro Poláky byla skončila plnou porážkou jejich armády, kdyby 1. jezdecké armády bylo včas a správně použito.

Boje pod Novogradem Volyňským, Rovnem, Dubnem a Brody vyžadovaly od sovětského jezdeckta znalosti a zkušenosti nejen se bit na koni a manévrovat koňmo, ale často řešit úkol pěším bojem proti nepříteli v zákopech, opatřených drátěnými překážkami a jinými technickými prostředky.

Průběhem dalších operací 1. jezdecká armáda spěla rychlými pochody na Lvov, aby se ho zmocnila; ale na přísný rozkaz musila se vrátit, aby pomohla na západní frontě. Toto pozdní přeskupení sil, na kterém měl podíl Trockij, nemělo očekávaný operativní efekt. Po přesunu na sever k Zámošti kryla 1. jezdecká armáda v těžkých

bojích ústup armády západní fronty ve směru na Vladimír Volyňský; tento ústup byl následek její porážky u Varšavy. Jezdecká armáda měla na frontě polské dosti neúspěchů. Podle S. Buděnného nelze mluvit o nezpůsobilosti jezdeckta pro úkoly jemu svěřené, ale nutno upozornit na nesprávná a nevhodná rozhodnutí a rozkazy těch velitelů, kterým byla přidělena.

Tam, kde velitelé vyšších jednotek a armád znali vlastnosti jezdeckta a správně posuzovali hranice jeho operačních možností, tam bylo jezdeckta v operacích náležitě použito a dostávalo správné a splnitelné úkoly. Jezdeckto provedlo úkoly včas i dobře a tím pomáhalo velitelům západní fronty, kde se situace tak často měnila a vyžadovaly rychlých rozhodování, duševní čilosti a připravenosti na nejhorší obraty.

Po ukončení sovětsko-polské války neskryla jezdecká armáda ještě šavle. Musila se zúčastnit potlačení dobrovolnické armády barona gen. Wrangla. S ní se zúčastnila operací 2. jezdecká armáda a 3. jezdecký sbor (3 jezdecké divise) a několik samostatných brigád a divisi.

Nicméně využití tak velké masy jezdeckta k této operaci nebylo zrovna šťastné a vhodné. Vrchní velitelství odmítlo návrh revoluční vojenské rady, 1. jezdecké armády, aby akce 1. a 2. jezdecké armády byla sjednocena a vedena jedním velitelem na Agajman, kde by prolomila frontu na Salkovské šíji, dostala se na Krym, odřízla z jihu ústupové cesty gen. Wrangla a zničila jeho hlavní síly dříve než mohly být evakuovány. Tento nebezpečný plán byl proveden 29. a 30. října a cesta na Krym sovětskému jezdecktu otevřena. Ale úspěchu nebylo jezdeckou armádou využito. 1. jezdecká armáda nestačila zadržet armádu Wranglovu, aby se neprobila k moři, a tím byly její zbytky zachovány a evakuovány.

Dosažené výsledky takové masy jezdeckta nebyly úměrné jeho hodnotě. V rozhodné okamžiky byla užitečná jen 1. jezdecká armáda a lotyšská divise, aniž jim druhé vyšší jednotky fronty pomohly.

Roku 1922 z 1. jezdecké armády bojovala 11. jezdecká divise v Tadžikistanu s vojsky generála Envera paši, Churam-beka a jiných velitelů feudálního smýšlení. Pak se věnovala mírové práci.

Z cizích revuí.

THE CAVALRY JOURNAL (angl.) — 1934, čís. 93.

A. F. V.: Cavalry and Tanks. — Jezdeckto a tanky.

V době míru se snadno vyvine antagonismus mezi zbraněmi, které se při vážném konfliktu musí navzájem podporovat a doplňovat. Pokud jde o letectvo a tanky, obě zbraně jsou v stadiu vývoje; starší z nich má ovšem již svou tradici, kdežto mladší se pochopitelně věnuje více pozornosti a též více prostředků. Těší-li se tanky větší pozornosti veřejnosti, není tím ještě řečeno, že jezdecktu ubývá významu. Moderní armáda se bez jezdeckta neobejde, neboť některé úkoly jiná zbraň než jezdeckto splnit nemůže. Tak na příklad nelze očekávat, že by tanky byly vykonaly, co vykonalo v Palestině jezdeckto. Policejní služba v koloniích a koloniální vojska vůbec nemohou jezdeckta postrádat. Úkoly jezdeckta nebyly zavedením tanků omezeny. Průzkum, zajištění rychlý přesun sil a pronásledování jsou dnes stejně důležité, jak tomu bylo dříve. Tanky slouží především k útokům na silně opevněné cíle. Jezdeckto není závislé na terénu a na počasí; může se žít z místních zdrojů; je velmi pružné, pokud jde o jeho